

Pedagogisch basisrecept

Je eigen kinderen opvoeden of een groep met kinderen van een ander: dat is een heel verschil. Werken in de kinderopvang vraagt veel van pedagogisch medewerkers. Om professionals bij te staan, is het Pedagogisch kader ontwikkeld: een soort basishandleiding voor het werken in de kinderopvang en peuterspeelzalen. **MARIKE VROOM**

Het Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar is klaar. Deze basispedagogiek voor de kinderopvang was tot voor kort bekend onder de naam Curriculum Kinderopvang en verschijnt deze maand in boekvorm. Het Pedagogisch kader is niet zomaar iets wat in een achterkamertje bedacht is en nu in de sector gedropt wordt. Nee, er is door heel veel mensen meege gedacht en mee geschreven om deze basispedagogiek in woorden te vatten. Het Pedagogisch kader is een initiatief van het Pedagogienplatform en werd uitgewerkt door Elly Singer (onderzoeker en docent bij de universiteiten van Amsterdam en Utrecht) en Loes Kleerekoper (pedagogisch stafmedewerker bij SKN).

Wat kunnen we ermee?

Het kader is een leidraad voor pedagogisch werk; hiermee kunnen instellingen en pedagogisch medewerkers hun eigen weg vinden. Het maakt aan de hand van theorie en voorbeelden uit de praktijk zichtbaar wat het pedagogisch werk in kindercentra inhoudt. Er is opgeschreven hoe we in Nederland kinderen in kindercentra en peuterspeelzalen opvoeden en vanuit welke uitgangspunten er wordt gewerkt. Als je het boek leest, kun je echt trots zijn op je vak. Nu pas zie je hoeveel er komt kijken bij een verantwoorde kinderopvang. Dit boek is dus niet alleen van belang voor de

professionals in de kinderopvang. Het boek laat ook duidelijk aan de buitenwereld zien waar jullie voor staan. Hoe wezenlijk anders het is om een groep kinderen op te voeden. Je bent niet alleen maar bezig met ze te verzorgen (voeden, verschonen, laten slapen). Pedagogisch medewerkers hebben een heel duidelijke rol in de ontwikkeling van kinderen. Deze rol wordt nog wel eens onderschat.

Praktisch jasje

Heel veel dingen doe je vanzelfsprekend. Je troost een kind dat zich pijn heeft gedaan, je stimuleert een kind bij het knutselen, je leest een boek voor, je voert een gesprekje tijdens het eten, je sust een aanvaring tussen twee kinderen. Maar achter al deze acties zitten pedagogische doelen. Je werkt aan het welbevinden en het gevoel van veiligheid van kinderen. Je stimuleert ze in hun cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling. Je begeleidt de interacties tussen kinderen. Heel veel doe je vanuit je gevoel goed. Maar als professional hoor je te weten wat de theorie is achter

je acties. En als je je bewust bent van de pedagogische doelen die je wilt bereiken, kun je nog veel beter inspelen op kinderen. Andere delen van het vak moet je gewoon leren. Goed observeren, plannen, samenwerken en omgaan met ouders zijn hier voorbeelden van.

De schrijvers van het Pedagogisch kader hadden zichzelf ten doel gesteld om de theorie zo veel mogelijk in een praktisch jasje te gieten. En dat is goed gelukt. In het theoretische deel is alles zo veel mogelijk uitgelegd aan de hand van voorbeelden in de praktijk waardoor je onmiddellijk begrijpt wat er bedoeld wordt. Het tweede deel is aan de praktijk gewijd. Aan de hand van veel voorkomende activiteiten of dagelijks terugkerende gebeurtenissen, zie je hoe je de theorie kunt gebruiken. Bijvoorbeeld: in het hoofdstuk over wennen, begroeten en afscheidnemen lees je hoe je in de praktijk een kind zich veilig kunt laten voelen tijdens de wenperiode en bij het afscheid nemen van de ouders. In het hoofdstuk over eten en drinken lees je hoe je bij het eten aan tafel goed kunt werken aan taalstimulering. Maar ook hoe je verbondenheid van kinderen kunt benadrukken door rituelen als samen een liedje zingen.

Pedagogisch beleidsplan

Kunnen alle pedagogisch beleidsplannen de prullenbak in nu het Pedagogisch kader verschenen is? Nee dus. Het is ook letterlijk een kader dat je zelf nog verder kunt invullen. Het biedt contouren, het biedt een basis waarmee alle

Deel I: het theoretisch kader

Het eerste deel van het Pedagogisch kader is gewijd aan de theorie. De onderwerpen die aan de orde komen:

- **Veiligheid en welbevinden.** Hoe voelen kinderen zich veilig? Hier gaat het om vertrouwde relaties tussen kinderen en hun ouders, pedagogisch medewerkers en andere kinderen; het wij-gevoel in een groep, structuur en voorspelbaarheid.
- **Hoe leren jonge kinderen?** Door onder andere te spelen, imiteren en mee te helpen.
- **Samenwerken met ouders.** Wederzijds begrijp en waardering, betrokkenheid bij elkaar, omgaan met diversiteit.
- **Pedagogische doelen en competenties.**
- **Samenwerken in de groep.** Elkaar steunen en aanvullen, afspraken maken en dagelijks overleg.
- **Basiscommunicatie.** Sensitieve responsiviteit (emotionele steun), respect voor

autonomie, praten, uitleggen en luisteren, structuur en rituelen, en het ondersteunen van positieve relaties tussen kinderen.

- **Steunen en stimuleren van spelen en leren.** Hoe kun je aansluiten bij het spontane leren van kinderen? Kansen creëren en grijpen; stimulerende communicatie.
- **Indeling en inrichting van de binnen- en buitenruimtes.** Hoe zorg je voor aantrekkelijke ruimtes die bovendien vertrouwd, veilig maar toch uitdagend zijn, en waar kinderen elkaar niet in de weg lopen of overprikkeld raken?
- **Dagritme en groepsamenstelling.** Dit zijn belangrijke instrumenten om te zorgen voor rust, stabiliteit en veiligheid.
- **Observeren en plannen.** Met goed observeren kom je erachter wat de behoeftes van kinderen zijn en hoe je daarop kunt inspelen.

Als je het boek leest, kun je echt trots zijn op je vak

kindercentra kunnen werken. Daarop kun je zelf je beleid aanvullen of uitbreiden met bijvoorbeeld een bepaalde aanpak zoals Reggio Emilia of Emmi Pikler. Je kunt zelf je accenten leggen. Het Pedagogisch kader is dus de basis, een uitgangspunt voor jullie eigen pedagogisch beleidsplan.

Nu het boek verschenen is, kan de sector ermee aan de slag. Op verschillende plekken wordt gewerkt aan methoden om het Pedagogisch kader 'tussen de oren' van pedagogisch medewerkers te krijgen. Er zullen trainingen ontwikkeld worden. En Elsevier Gezondheidszorg komt eind dit jaar met een serie videocolleges over het praktische deel van het Pedagogisch kader. In *Kinderopvang* zul je vanaf volgende maand in ieder nummer een artikel vinden over één van de hoofdstukken van deel II (de praktijk). Kortom, je zult er de komende tijd nog veel over horen. «

Deel II: de praktijk

In deel II vind je de volgende hoofdstukken:

- Wennen, begroeten en afscheid nemen
- Eten en drinken
- Verschonen, zindelijk worden en slapen
- Overgangsmomenten en dagritme
- Bewegen en zintuiglijk ervaren
- Samen spelen en samenleven
- Taal en Communicatie

- Natuur en fysieke omgeving
- Ordenen, meten en rekenen
- Geluid en muziek, dans en beweging
- Beeldende expressie.

Deze hoofdstukken zijn opgebouwd volgens een vast stramien, waarin de theorie wordt gekoppeld aan de praktijk. De vaste aandachtspunten zijn: de belangrijke ontwikkelingen van kinderen op dit gebied, veiligheid en

welbevinden, leren en ontwikkelen, diversiteit, samenwerken met de ouders en observeren en plannen.

Het boek **Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar** verschijnt in januari bij Elsevier Gezondheidszorg en is te bestellen via www.kinderopvangtotaal.nl: (shop). De prijs is € 29,95. De tekst van het boek is ook terug te vinden op www.curriculumkinderopvang.nl.